

Egészségvédelem és biztonság a kisebb építkezéseken

Az építőipar rendkívül veszélyes ágazat. Míg a különböző iparágakban 100 000 dolgozóból átlagosan 5 veszt életét munkabalesetben, az építőiparban – ugyancsak 100 000 dolgozóra számítva – nem kevesebb, mint 13 a végzetes kimenetelű munkabalesetek száma (1). Az építőiparban végzett munka mindemellett számos egészségügyi probléma – asbestosis, hátfájás, kéz-kar vibráció, cement okozta bőrgyulladás – kiváltó oka is lehet. Az alábbi ténylap az építőipari egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos alapvető tanácsadással szolgál, részletes útmutatásra azonban természetesen nem biztosít lehetőséget. Amennyiben bővebb információra van szüksége, ajánlatos a munka megkezdése előtt felvenni a kapcsolatot az illetékes hatósággal, vagy a témában érintett egyéb szervezettel.

A helyszíni munka megkezdése előtti teendők

Fontos, hogy a biztonsági és egészségvédelmi intézkedéseket ne csak a tényleges építőmunkára, de a munka azt megelőző, illetve azt követő fázisára vonatkozóan is megtegyék. Az építőipari munkásokat fenyegető veszélyek olcsóbban és könnyebben szabályozhatók a helyszíni munka megkezdése előtt tett intézkedésekkel. Néhány példa:

- az alkalmazott gépek és munkaeszközök megfelelő beszerzési politikája: pl. alacsony zajszintet és kisebb vibrációt okozó eszközök vásárlása;
- a (legalább a nemzeti szintű jogszabályok előírásainak megfelelő) biztonsági és egészségügyi követelmények pályázati specifikációkba foglalása;
- a munkafolyamat megfelelő megtervezése annak érdekében, hogy a sérülésveszélynek kitett dolgozók száma minimálisra csökkenthető legyen. Pl.: tervezze akkorra a zajos munkát, amikor a legkevesebb dolgozó van kitéve a zaj hatásának;
- a helyszíni munka megkezdése előtti szabályozás és ellenőrzés (pl. tervezés, képzés, a helyszín felmérése, előkészítése és karbantartása);
- a munkahelyi biztonság és egészségvédelem kérdéseivel kapcsolatos hatékony munkavállalói egyeztetés és részvétel folyamatainak meghatározása;
- annak biztosítása, hogy minden munkavállaló – a vezető beosztásúakat is beleértve – megfelelően képzett, illetve képes legyen munkáját oly módon végezni, hogy azzal ne veszélyeztesse saját maga vagy mások biztonságát és egészségét.

A helyszíni munka irányítása

A munkáltatók és a projektirányítók kötelessége, hogy egymással együttműködve igyekezzenek biztosítani a munkavállalók egészségének és biztonságának megfelelő védelmét. Ennek néhány lehetséges módja:

- a munkavállalókat fenyegető kockázatok kiküszöbölése;
- a nem kiküszöbölhető kockázatok kiértékelése;
- a kockázatok forrásnál történő leküzdése;
- a munkavállalók védelme érdekében tett kollektív intézkedések;

- egyéni intézkedések bevezetése abban az esetben, ha a munkavállalók védelme más úton nem biztosítható;
- a vészhelyzetekre vonatkozó eljárások kidolgozása;
- a munkavállalók megfelelő tájékoztatása a fennálló kockázatokkal és a szükséges szabályozó intézkedésekkel kapcsolatban;
- megfelelő képzés biztosítása.

A nem kiküszöbölhető kockázatok kiértékelésének folyamata a kockázatfelmérés. E folyamat során az alábbiakat kell feltétlenül meghatározni:

- potenciális veszélyek (kockázatok);
- ki és mennyire súlyosan sérülhet;
- mennyi a valószínűsége annak, hogy ez a sérülés bekövetkezik;
- a munkavállalókat fenyegető kockázatok kiküszöböléséhez vagy csökkentéséhez szükséges intézkedések;
- melyik intézkedést kell először megtenni.

A szabályozó intézkedések bevezetése mellett az is rendkívül fontos, hogy az alkalmazott intézkedések hatékonyságát és törvényes előírásoknak való megfelelését is ellenőrizzük.

Fő kockázatok és veszélyek

Az építkezéseken dolgozókat számos olyan veszély fenyegeti, amely végzetes balesetet, sérülést, vagy egészségkárosodást okozhat, beleértve az alábbiakat:

- magasból való lezuhanás;
- gépjárműbalesetek;
- áramütés;
- a munkagödör beomlása;
- lezuhanó tárgyak okozta sérülések;
- azbesztrost belégzése;
- nehéz tárgyak és anyagok mozgásából eredő hátpanaszok;
- veszélyes anyagokkal való érintkezés;
- túl nagy zaj okozta halláscsökkenés.

A munkavállalókkal történő egyeztetés

A biztonsági és egészségvédelmi intézkedések munkavállalókkal történő egyeztetése nemcsak törvényes előírás, de hatékonyan hozzájárul annak biztosításához is, hogy a munkavállalók kötelességüknek érezzék a biztonsági és egészségvédelmi eljárások betartását és tökéletesítését. A munkavállalók véleményét a biztonsági és egészségvédelmi intézkedésekkel kapcsolatban és új technológiák és termékek bevezetése előtt is ki kell kérni.

További információ

Ez a ténylap a Munkahelyi biztonság és egészségvédelem európai hete – 2004 programja keretében, annak támogató dokumentumaként készült. A Ténylapok sorozat egyéb kiadványai és az építőiparral kapcsolatos további tájékoztatás az alábbi címen érhető el: <http://ew2004.osha.eu.int>. Az említett forrás folyamatos frissítés és fejlesztés alatt áll. Az EU biztonsági és egészségvédelmi szabályozásával kapcsolatos információt az alábbi címen talál: <http://europe.osha.eu.int/legislation/>

(1) Eurostat, Statistics in Focus, Population and social conditions (Népesség és szociális körülmények) Theme 3, 16/2001.

Az ellenőrző lista:

Az alábbi ellenőrző lista a kisebb építkezéseken fennálló veszélyekkel kapcsolatos kérdéssort tartalmaz. A lista jó kiindulópont az építkezés helyén fennálló veszélyek felkutatásához, egyetlen esetben sem helyettesítheti azonban a teljes kockázatfelmérést. Az alábbihoz hasonló rövid kérdéssorral ugyanis nem fedhető le minden veszély (?).

A szükséges óvintézkedések megtételét elősegítő ellenőrző lista

- ✓ Helyesen tárolják-e, illetve használják-e az építkezésen található veszélyes anyagokat?
- ✓ Megfelelőek-e a (pl. fa-, cement-, vagy szilícium-) porral szembeni expozíció megelőzése érdekében tett óvintézkedések?
- ✓ Található-e azbeszt az építkezési területen?
- ✓ Viseli-e mindenki, aki az építkezés területén tartózkodik, az előírt fejdőöt és védőlábbelit?
- ✓ Van-e lehetőség a kockázat egyéni védőeszköz használata nélküli szabályozására?
- ✓ A munkavállalók a munkájuknak megfelelő egyéni védőeszközöket használnak-e?
- ✓ A használt gépek, berendezések és felszerelések (az egyéni védőeszközöket is beleértve) CE-jelzéssel ellátottak-e, és szerepel-e rajtuk minden előírt címke és felirat?
- ✓ Megtörtént-e az építkezés helyének kizárólag illetékesek belépését lehetővé tevő elkerítése?
- ✓ Megtörténtek-e a nyilvánosság (pl. az építkezés mellett elhaladók) védelmét szolgáló intézkedések?
- ✓ Minden munkavállaló esetében biztosított-e munkahelyének biztonságos elérése, és az ott történő biztonságos munkavégzés? Például biztonságosan hozzáférhető-e az épületállványok?
- ✓ Mindenütt elhelyezték-e és helyesek-e a jelzések (pl. közlekedési útvonalak, illetékes személyzet)?
- ✓ Tiszta, rendezett, megfelelően kivilágított és megfelelő elrendezésű-e az építkezés helye?
- ✓ Megfelelő szociális létesítményeket biztosítottak-e a munkavállalók részére?
- ✓ Megtörténtek-e a szükséges tűzvédelmi intézkedések (pl. tűzoltó berendezések, menekülési utak)?
- ✓ Biztosítottak-e az elsősegélynyújtáshoz szükséges feltételek?
- ✓ Megtörtént-e a már meglévő (föld alatti vagy fölötti) vezetékek azonosítása és a kezelésükkel kapcsolatos előírások kidolgozása?
- ✓ Megtörténtek-e az elektromos rendszerek biztonságos kezelését és karbantartását garantáló óvintézkedések?
- ✓ Megfelelően biztosított-e az emberek és a járművek elkülönítése?
- ✓ Megfelelően képzettek-e a járművek és az üzemi berendezések kezelői, s – adott esetben – rendelkeznek-e a munkájuk végzéséhez szükséges engedéllyel?
- ✓ Megfelelően biztosított-e a közlekedési útvonalak biztonságos kezelése és karbantartása?
- ✓ Biztosított-e a szükséges biztonsági távolság a mozgó járművek körül?
- ✓ Működnek-e a gépek biztonsági berendezései (hangjelzők, védőszerkezetek, -rácsok stb.)?
- ✓ Helyesen szerelték-e össze az emelőszerkezeteket, csigákat, csörlőket stb.; ellenőrizte-e szakértő az összeszerelést?
- ✓ Biztosított-e a munkavégzés során használt eszközök, berendezések és gépek biztonságos kezelése és karbantartása?
- ✓ Az állványok felállítását, módosítását és szétszerelését hozzáértő szakemberek végzik-e?
- ✓ Biztosított-e az állványzatok állapotának rendszeres, illetve kedvezőtlen időjárási körülményeket (pl. erősen szeles időt) követő ellenőrzése?
- ✓ Megtörténtek-e a munkavállalók és a tárgyak lezuhanásának megakadályozása érdekében szükséges óvintézkedések?
- ✓ Sor került-e a kézi anyagmozgatás lehetőség szerinti csökkentésére (pl. gépi berendezések használatával)?
- ✓ Az építkezés során használt anyagokat megfelelően kezelhető méretben és súlyban szállítják-e, s ily módon biztosított-e a hátsérülések megelőzése, vagy csökkentése?
- ✓ Képzésük, illetve betanításuk során elsajátították-e a munkavállalók a biztonságos emelés módjait?
- ✓ Sor került-e a munkával kapcsolatos (pl. betonozás, betonvasalás, hegesztés vagy festés okozta) felső végtagi rendellenességek kockázatának csökkentését szolgáló értékelésre?
- ✓ Megtörtént-e a zajjal és vibrációval szembeni expozíció csökkentése érdekében szükséges valamennyi intézkedés?
- ✓ Sor került-e a szükséges egészségügyi ellenőrzést biztosító intézkedésekre?
- ✓ Biztosított-e a leesésvédelem minden olyan helyen, ahol arra szükség van?
- ✓ Egyértelműen megjelöltek-e a törekeny tetők és tetőrészek (pl. tetőablakok)?
- ✓ Megtörtént-e a nyílások, gödrök és mélyedések jól látható és rögzített fedéllel való letakarása, s ily módon megfelelően biztosított-e az azokba való beleesés veszélyének csökkentése?
- ✓ Végezhető-e a létráról végzett munka más, biztonságosabb módon is (pl. mozgó szerkezet használatával)?
- ✓ A munkagödrök kialakítása vagy kitámasztása megfelelően biztosítja-e az omlásveszély megelőzését?
- ✓ Biztosítottak-e a járművek és az emberek munkagödörbe zuhanását megelőző eszközök, illetve intézkedések?
- ✓ Biztosított-e a munkagödör rendszeres szakértői ellenőrzése?

(?) Az építkezéseken végzett munka biztonsági és egészségvédelmi alapvető követelményeit a Tanács 1992. június 24-én 92/57/EGK számon jóváhagyott, az időszakos vagy helyileg változó építkezések biztonsági és egészségvédelmi alapvető követelményeinek végrehajtásáról szóló irányelvre tartalmazza.